

Додаток
до рішення міської ради
від 29.01.2009 № 2975

ПРОГРАМА економічного і соціального розвитку міста на 2009 рік

ВСТУП

Програма економічного і соціального розвитку міста на 2009 рік (надалі - Програма) розроблена управлінням економіки виконкому міської ради разом з іншими структурними підрозділами виконкому міської ради, виконкомом районних у місті рад та на підставі даних, отриманих від суб'єктів господарювання, закладів та установ міста відповідно до Закону України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України", Постанов Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №621 "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету" та враховуючи Постанову Кабінету Міністрів України 10.09.2008 №799 "Про схвалення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2009 рік" (додатки 1-2).

РОЗДІЛ I ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ТА ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ

1.1. Аналіз динаміки соціально-економічного розвитку міста

На відміну від попередніх дев'яти років, коли спостерігалася стала тенденція зростання промислового виробництва у місті, за підсумками 2008 року зафіксовано значне скорочення цього показника у більшості видах економічної діяльності в галузі промисловості. Рівень зниження обсягів виробництва складає 14,8% по відношенню до 2007 року.

Така ситуація стала наслідком впливу світової економічної кризи на підприємства гірничо-металургійного комплексу Кривбасу, які є основними виробниками промислової продукції в місті. Продукція цих підприємств зазнала скорочення попиту з боку основних її споживачів: будівельників, автомобіле- та машинобудівників. Темпи зниження обсягів виробництва в металургійному виробництві склали 22,5%, в добувній галузі - 9,5%.

Проте серед галузей промисловості є такі, які у 2008 році збільшили обсяги виробництва, а саме зростання відбулося у харчовій на 7%, легкій на 5,1%, хімічній промисловостях на 42,3% та машинобудуванні на 30,7%.

Розвиток економіки і, в першу чергу, промисловості визначається обсягом вкладених інвестицій. Очікується, що за підсумками 2008 року темпи

приросту **інвестицій в основний капітал** становитимуть на 3% більше, порівняно до 2007 року.

У 2008 році зросла величина залучених в економіку міста **іноземних інвестицій**. Темпи залучення інвестицій у 2008 році, порівняно з 2007 роком, очікуються на рівні 105,7%, хоча у 2007 році, порівняно з 2006 роком, вони склали 162%.

Спрямованість інвестиційних потоків в економіку міста залишається незмінною. Як і у попередні роки, інвестиції направлено в металургійне виробництво та добувну промисловість.

Разом з тим інвестицій потребують такі галузі, як машинобудування, житлове будівництво, житлово-комунальне господарство.

Продовжує розвиватися **споживчий ринок**. Темп приросту роздрібного товарообігу у 2007 році по відношенню до 2006 року становив 37,2%, за підсумками 2008 року очікується на рівні 17,2%.

Стабільно розвивається **зовнішня торгівля**. Зовнішньоторговельні операції підприємств міста здійснюються з партнерами із 119 країн світу. Щорічно збільшуються обсяги зовнішньоторговельного обороту товарів. У 2007 році цей показник зріс на 47,3% проти 2006 року, за підсумками 2008 року проти 2007 очікується зростання на 47,5%. Наше місто є одним із найбільших експортерів держави. Майже 10% від загальної величини експорту продукції по Україні виробляється підприємствами Кривбасу.

Очікується зростання обсягів імпорту у 2008 році, відносно до 2007 року, на 46%.

Зміцнюється **фінансовий стан підприємств і організацій** міста. У 2007 році фінансове сальдо дорівнювало 11 млрд. грн. прибутку, що у 1,8 раза більше, ніж за 2006 рік. Протягом 2008 року зросла питома вага прибуткових підприємств з 64% до 65% та обсяги прибутку, які вони отримують, з 11,3 млрд.грн. до 25,5 млрд. грн.

У 2008 році до загального фонду **зведеного бюджету міста** надійшло 1303,0 млн.грн., що складає 92,2% від запланованого на рік розміру. Така ситуація пов'язана головним чином із падінням темпів промислового виробництва, скороченням рівня оплати праці і, як наслідок, зниженням суми надходжень по податку з доходів фізичних осіб (отримано 89% від планового рівня на рік).

Розвиток реального сектору впливає на доходи населення, і передусім, на рівень **заробітної плати**.

Рівень середньомісячної заробітної плати по місту є одним з найвищих серед інших промислових міст України. Так, середньомісячна заробітна плата одного працюючого за 2007 рік становила 1770,2 грн. і зросла проти 2006 року на 31,5%, за підсумками 2008 року очікується збільшення зарплати до 2121,3 грн. або на 20%.

Деяко змінилася ситуація на **ринку праці**. Рівень зареєстрованого безробіття в місті з початку року зріс з 0,89% до 1,7% за підсумками 2008 року.

Протягом 2007 року в місті створено 17,3 тис. нових робочих місць, у 2008 році - 17,8 тис.

Станом на 01.01.2009 в місті Кривому Розі зареєстровано понад 95,3 тис. **суб'єктів господарювання**, діє 3351 мале підприємство, або 49 на 10 тис. наявного населення.

Кожен п'ятий працездатний мешканець міста легалізував свою приватну справу. Підприємницька діяльність здійснюється в більше ніж 9 тис. об'єктах бізнесу. Чисельність зайнятих у підприємництві міста перевищує 130 тис. чоловік. Рівень ділової активності суб'єктів господарювання з 2000 року зріс на 14,3%. Питома вага надходжень до бюджету міста від суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу в загальному фонді власних і закріплених доходів становить 37%.

Значна увага приділяється незахищеним верствам населення. На виконання Програми **соціального захисту** окремих категорій мешканців міста було виділено 6,8 млн.грн., що на 14% більше, ніж у 2007 році.

Місто п'ятий рік поспіль бере на себе додаткові зобов'язання щодо забезпечення інвалідів Великої Вітчизняної війни автомобілями. За кошти міського бюджету у 2008 році придбано 25 автомобілів, ще 23 автомобілі ветерани війни отримали від підприємств міста.

Протягом 2008 року 47,9 млн. грн. бюджетних коштів спрямовано на фінансування **природоохоронних заходів**, із них: за рахунок залучених коштів обласного фонду охорони навколишнього середовища – 28,2 млн. грн., міського фонду охорони навколишнього середовища – 19,7 млн. грн.

Здійснюється поетапний перехід до використання безпечних для навколишнього середовища і людей безтритилових вибухових речовин при здійсненні масових вибухів у кар'єрах. На кінець 2008 року гірничорудними підприємствами міста використано 81% безтритилових вибухових речовин проти 60,7% у 2007 році.

Виконання підприємствами заходів щодо охорони атмосферного повітря при проведенні вибухових робіт дозволило знизити обсяг викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря на 7,5 тис.тонн. На 3,5 тис.тонн зменшено викиди в повітря в результаті закріплення поверхонь відвалів, “сухих” пляжів хвостосховищ речовинами, які затримують пил, зволоження, поливу технологічних автодоріг. Зменшилися середньомісячні концентрації в приземному шарі атмосфери формальдегіду на 15%, оксиду вуглецю на 17,5%, діоксиду азоту на 20%.

Впроваджувалися організаційно-технічні заходи з економії паливно-енергетичних ресурсів підприємствами гірничо-металургійного комплексу. За рахунок упроваджених заходів та технологій у 2008 році економія паливно-енергетичних ресурсів склала 24,8 тис.тонн умовного палива, у тому числі: природного газу – 8,1 млн.м3, електроенергії – 17,0 млн.кВт/год., теплоенергії – 15,9 тис.Гкал.

На **благоустрій** міста з міського бюджету у 2008 році виділено коштів у сумі 37,5 млн. грн., в тому числі на ремонт доріг - 23,1 млн.грн., за рахунок

цих коштів відремонтовано 214,6 тис.м² проїжджої частини автодоріг міста, виконано 224 тис. погонних метрів розмітки.

На утримання автошляхів міста виділено понад 11 млн.грн., за ці кошти виконано робіт на площі близько 400 тис.м² доріг.

Здійснено капітальний ремонт 37 покрівель, 8 фасадів, сантехнічні роботи у 2 будинках, замінено електрощитові - в 9 будинках, на що витрачено 7,4 млн.грн.

Для утримання об'єктів озеленення міста у 2008 році із різних джерел виділено 7,5 млн.грн., які витрачено на висадження 1073 одиниць дерев та 3933 кущів, 1600 кущів троянд, 26 тис. одиниць квітів, реставровано 10,5 га газонів, завалено 1272 сухих і хворих дерев.

У **гуманітарній сфері** завдяки збільшенню обсягів фінансування вдалося не тільки зберегти рівень функціонування закладів, але й досягнути позитивних зрушень.

За рахунок міського і державного бюджетів, а також частини надходжень від продажу державного пакета акцій ВАТ "Криворізький гірничо-металургійний комбінат "Криворіжсталь" завершено будівництво об'єкта "Реконструкція будівель під пологовий будинок з відділенням патології новонароджених та реанімацією".

Продовжується робота щодо покращання технічного оснащення міської станції швидкої медичної допомоги, яка у 2008 році отримала 9 нових автомобілів. Ще 14 машин із новими мобільними радіостанціями отримали інші лікувально-профілактичні заклади міста.

За кошти обласного бюджету проведено капітальний ремонт приміщення Криворізького центру профілактики та боротьби зі СНІДом, крім того центр отримав найсучасніше лабораторне обладнання.

Триває процес удосконалення мережі загальноосвітніх закладів, відновлюється мережа дитячих дошкільних навчальних закладів.

Продовжується поступовий перехід старшої школи на профільне навчання. У 2008/2009 навчальному році профільним навчанням охоплено 8215 старшокласників, що становить 80% від їх загальної кількості.

Інтенсифікується процес комп'ютеризації закладів освіти. Всі загальноосвітні школи укомплектовані навчальними комп'ютерними класами. У місті підключено до мережі Інтернет 92% закладів.

Найважливішою подією навчального 2007/2008 рр. стало всеохопне зовнішнє незалежне оцінювання, яке засвідчило організаційну спроможність втілювати великомасштабні системні реформи. Середній та достатній рівні навчальних досягнень з української мови та літератури показали 86,3% випускників міста (по Україні – 78,2%), з математики – 91,8% (74,2%), з історії України – 87,7% (81%).

Творчі колективи міста брали участь у міжобласних та зарубіжних конкурсах, фестивалях, святах. 179 учнів шкіл естетичного виховання стали переможцями міжнародних конкурсів та фестивалів, 551 – всеукраїнських, 629 – обласних, 1897 – міських.

У 2008 році **спортсмени** міста досягли значних успіхів на міжнародній арені. Вперше у розвитку боксу на Криворіжжі переможцем чемпіонату Європи серед дорослих став вихованець дитячо-юнацької спортивної школи №10, студент Криворізького технічного університету, майстер спорту України міжнародного класу Іван Сенай. Вихованка спортивного клубу "Північне сяйво" ВАТ "Північний гірничо-збагачувальний комбінат", заслужений майстер спорту України з кульової стрільби Наталія Кальниш брала участь у ХХІХ літніх Олімпійських іграх у Пекіні. Вихованці того ж колективу, заслужені майстри спорту України Вікторія Заболотня та Олександр Зіненко на чемпіонаті Європи з кульової стрільби вибороли золоті медалі в командній стрільбі. Переможцем Кубку світу з боротьби самбо стала вихованка дочірнього підприємства "Спорт-Майстер" ВАТ "Центральний гірничо-збагачувальний комбінат" Тетяна Савенко.

Всього переможцями і призерами міжнародних змагань стали 38 криворіжців, всеукраїнських – більше 150 спортсменів міста, а обласних – більше 350 осіб.

1.2. Характеристика головних проблем розвитку економіки та соціальної сфери міста

Головними проблемами економіки та соціальної сфери залишаються:

- низька конкурентоспроможність продукції, яка виробляється на підприємствах міста;
- фізична зношеність технологічного обладнання всіх галузей економіки;
- напружена демографічна ситуація;
- складне екологічне становище навколишнього середовища у місті.

РОЗДІЛ ІІ ЦІЛІ І ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МІСТА У 2009 РОЦІ

Головною метою економічного і соціального розвитку міста є забезпечення відповідного життєвого рівня мешканців міста, соціальних гарантій, поліпшення соціального обслуговування, стабільний розвиток систем забезпечення життєдіяльності міста.

На 2009 рік визначено пріоритети за наступними напрямками:

- 1) запровадження заходів, направлених на попередження негативних явищ у фінансово-економічній сфері міста;
- 2) вжиття заходів із мобілізації надходжень податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджету міста;
- 3) створення сприятливих умов, які стимулюють суб'єктів господарювання до ділової активності;

4) забезпечення збалансованості у регуляторній діяльності в інтересах суб'єктів господарювання, громадян та органів місцевого самоврядування, підтримка бізнес-проектів суб'єктів господарювання, що мають максимальний соціальний, економічний ефект для розвитку міста;

5) розробка довготривалої регіональної програми поліпшення екологічного стану Кривбасу;

6) подальший розвиток та поліпшення перевезень пасажирів міським авто-, електротранспортом, сприяння наданню послуг залізничним та авіаційним транспортом, телефонного зв'язку і кабельного телерадіомовлення;

7) сприяння впровадженню заходів з енергозбереження на підприємствах, установах та закладах міста;

8) розробка проекту перспективного розвитку системи теплопостачання міста;

9) активізація зусиль на боротьбу з серцево-судинними, онкологічними захворюваннями, ВІЛ/СНІДом, туберкульозом та профілактика захворювань і наближення медичної допомоги до пацієнтів, подальший розвиток первинної медико-санітарної допомоги;

10) створення належних умов для забезпечення фізичного виховання в навчальних закладах, підвищення рівня фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів на підприємствах і організаціях міста;

11) забезпечення формування інтелектуального потенціалу міста шляхом створення оптимальних умов для виявлення обдарованої молоді і надання їй підтримки в розвитку творчого потенціалу, самореалізації та духовному самовдосконаленню;

12) формування національної ідеї, здійснення заходів щодо виховання населення на духовних надбаннях поколінь, прищеплення почуття патріотизму, шаноби до рідної землі, до народу – творця духовних і матеріальних цінностей.

РОЗДІЛ III

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ПОСТАВЛЕНИХ ЦІЛЕЙ

У 2009 році основні зусилля структурних підрозділів виконкомів міської та районних у місті рад, комунальних підприємств, установ та закладів міста, суб'єктів господарювання інших форм власності повинні бути направлені на розв'язання головних проблем розвитку економіки та соціальної сфери наступними шляхами:

1. Сприяння:

а) реконструкції та модернізації виробництва на основних бюджетоутворюючих підприємствах міста;

б) активізації інноваційної діяльності промислових підприємств, запровадженню прогресивних енергозберігаючих технологій, освоєнню нових видів продукції;

в) оновленню основних виробничих фондів усіх видів транспорту, насамперед рухомого складу;

г) розширенню зовнішньоекономічної діяльності підприємств міста з метою освоєння нових ринків збуту продукції.

2. Продовження роботи зі створення привабливого інвестиційного іміджу міста.

3. Реалізація природоохоронних заходів Програми виходу з екологічної кризи міста Кривого Рогу та розробка довгострокової екологічної програми міста на 2011-2022 роки.

4. Забезпечення реалізації Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства.

5. Створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг.

6. Впровадження ринкових підходів до ресурсного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання.

7. Проведення оптимізації маршрутної мережі міського пасажирського транспорту.

8. Створення умов для:

а) безпечної роботи транспорту, підвищення рівня транспортного обслуговування;

б) розвитку сучасних засобів зв'язку у місті, у тому числі будівництва нових цифрових АТС.

9. Зміцнення матеріально-технічної бази закладів освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту.

10. Становлення та розвиток сімейної медицини.

РОЗДІЛ ІV ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ

4.1. Джерела формування

У 2008 році до зведеного бюджету міста за всіма джерелами надходжень зібрано 990,8 млн.грн. податків і зборів (обов'язкових платежів).

Найбільшим джерелом надходжень є податок з доходів фізичних осіб, питома вага якого становить 72,4% від загального розміру доходів зведеного бюджету.

У зв'язку з різким погіршенням економічної ситуації на більшості бюджетоутворюючих підприємствах міста у 2009 році очікується уповільнення темпів зростання надходжень. Так, якщо у 2008 році порівняно до 2007 року надходження приросли на 28,1%, то на 2009 рік планується зростання надходжень лише на 7,3%. Загальний розмір надходжень від

податків і зборів (обов'язкових платежів) запланований на рівні 1063,2 млн.грн.

**Структура зборів до зведеного бюджету міста
у розрізі основних податків і зборів (обов'язкових платежів)**

Показники	2007 рік звіт		2008 рік звіт		2009 рік прогноз	
	обсяг, млн. грн.	у % до підсум- ку	обсяг, млн. грн.	у % до підсум- ку	обсяг, млн. грн.	у % до під- сумку
Усього, у тому числі:	773,1	-	990,8	-	1063,2	-
Податок з доходів фізичних осіб	602,4	77,9	716,9	72,4	706,1	66,4
Єдиний податок	20,3	2,6	25,6	2,6	25,6	2,4
Податок на прибуток підприємств комунальної власності міста	7,5	1,0	32,9	3,3	84,9	8,0
Плата за землю	110,7	14,3	175,8	17,7	210,1	20,0
Місцеві податки та збори	12,2	1,6	12,7	1,3	11,8	1,1

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- падіння обсягів промислового виробництва призведе до скорочення робочих місць та зниження розміру фонду оплати праці, який впливає на величину податку з доходів фізичних осіб, по якому прогнозується зниження;

- у зв'язку з невирішеністю на законодавчому рівні питання проведення земельних аукціонів втрачено значне джерело надходжень до бюджету розвитку;

- падіння ділової активності очікується в основних сферах економічної діяльності, тому складності виникнуть при виконанні планових показників по всіх видах надходжень до бюджету.

Основні завдання на 2009 рік:

- проведення щомісячного моніторингу виконання визначених завдань з мобілізації доходів до державного і місцевих бюджетів;

- активізація проведення заходів, направлених на погашення податкового боргу та скорочення заборгованості із виплати заробітної плати найманіми працівниками;

- пошук інших джерел надходжень до міського бюджету.

4.2. Фінансування заходів

Прогнозується, що на фінансування видатків міського бюджету у 2009 році буде спрямовано 1252,4 млн.грн., у т. ч. по загальному фонду – 1103,4 млн. грн., або 102,5% від обсягу видатків 2008 року, по спеціальному фонду – 149,0 млн.грн., що на 4,8% більше, ніж у 2008 році. Структура видатків за галузями наведена у таблиці.

Структура видатків зведеного бюджету міста Кривого Рогу

Показники бюджету	звіт		2009 рік прогноз, млн. грн.	Темп приросту (+,-) 2009 р. до 2008 р., %
	2007 рік, млн.грн.	2008 рік, млн.грн.		
Усього видатків	901,9	1 218,3	1 252,4	2,8 %
Загальний фонд	785,1	1 076,1	1 103,4	2,5 %
Державне управління	52,3	72,2	73,9	2,4 %
Освіта	341,7	445,8	472,6	6,0 %
Охорона здоров'я	191,9	246,6	262,1	6,3 %
Соціальний захист та соціальне забезпечення	25,2	32,8	34,0	3,7 %
Житлово-комунальне господарство	56,2	93,1	137,4	47,6 %
Культура і мистецтво	25,9	37,3	41,1	10,2 %
Засоби масової інформації	1,6	1,9	2,0	5,3%
Фізична культура і спорт	11,2	14,1	16,5	17,0 %
Інше	55,6	68,4	62,7	-8,3 %
Видатки, не віднесені до основних груп	23,5	63,9	1,1	-98,3 %
Спеціальний фонд	116,8	142,2	149,0	4,8 %
Кредитування бюджету	0,2	0,2	0,2	0%
Погашення безвідсоткової позички			55,4	

Проблемне питання 2009 року:

- показники, які доведено Міністерством фінансів України на виконання делегованих державних повноважень, менші ніж у 2008 році, при зростанні розміру соціально захищених статей бюджету відповідно до Державного бюджету України на 2009 рік.

Основні завдання на 2009 рік:

- проведення оптимізації мережі бюджетних установ та впорядкування чисельності комунальних підприємств;
- обмеження видатків на відрядження за межі України, придбання нових транспортних засобів, мобільних телефонів, меблів, ноутбуків, побутової техніки, іншого обладнання та устаткування для забезпечення свого функціонування не менш ніж на 10% проти минулого року, крім випадків фізичного та функціонального зносу, які технічно неможливо усунути;
- забезпечення укладання договорів за кожним видом енергоносіїв у межах визначених обґрунтованих лімітів споживання з урахуванням зменшення їх обсягів, щонайменше - на 20%;
- припинення в місті тимчасово, до стабілізації економічної ситуації, підготовки проектів нових програм місцевого значення та внесення змін до діючих програм, що потребують додаткового фінансування з бюджету міста, окрім тих, які носять соціальний характер або направлені на стабілізацію становища та недопущення негативних явищ у фінансово-економічній сфері;
- затвердження та виконання заходів з погашення кредиторської заборгованості та недопущення виникнення дебіторської заборгованості в установах та закладах міста, які фінансуються з міського бюджету.

РОЗДІЛ V РИНКОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

5.1. Реформування відносин власності

За 2008 рік до міського бюджету надійшло 28,2 млн.грн. коштів від відчуження майна, що знаходиться у комунальній власності, що на 18,6% більше, ніж за підсумками 2007 року. Протягом 2009 року очікується зниження обсягів надходжень на 11,3% до рівня 25 млн.грн.

Протягом 2008 року до міського бюджету надійшло 3,4 млн.грн. від продажу землі, що на 60% менше, ніж у 2007 році. На 2009 рік прогнозовані надходження по цій статті доходів міського бюджету на рівні 21,2 млн.грн., тобто в 6 разів більше ніж у 2008 році.

Основні проблемні питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- зниження рівня платоспроможності суб'єктів господарювання – потенційних покупців об'єктів комунальної власності;
- скорочення обсягів та термінів банківського іпотечного кредитування;
- нерегульоване на законодавчому рівні питання продажу та набуття права власності на земельні ділянки на конкурентних засадах.

Основні завдання на 2009 рік:

- забезпечення виконання планових показників надходжень від приватизації об'єктів комунальної власності;
- організаційне забезпечення проведення земельних торгів після врегулювання цього питання на законодавчому рівні;

– забезпечення оформлення всіма землекористувачами правоустановчих документів за користування земельними ділянками.

5.2. Розвиток підприємництва

Відповідно до Законів України "Про державну підтримку малого підприємництва" та "Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні" розроблена та реалізується Програма підтримки підприємництва в місті на 2009-2010 роки.

Основною метою політики у сфері розвитку підприємництва є формування сприятливого бізнес-середовища в місті для започаткування і розвитку малого підприємництва, підвищення конкурентоздатності діючих підприємств.

На реалізацію основних заходів Програми підтримки підприємництва в місті у 2009 році з міського бюджету планується виділити 60 тис.грн.

На запровадження проекту створення Єдиної електронної системи інформаційного зв'язку "Криворізький ресурсний центр" заплановано кошти в розмірі 200 тис.грн., у тому числі 140 тис.грн. із обласного бюджету, 40 тис.грн. із міського та 20 тис.грн. залучених коштів суб'єктів господарювання.

Прогнозується, що в результаті виконання основних завдань до кінця 2009 року зросте кількість малих підприємств до 3367 одиниць проти 3359 очікуваних за 2008 рік; підприємців-фізичних осіб з 81,4 тис. чоловік на кінець 2008 року до 82 тис. чоловік на кінець 2009 року.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- недостатнє стимулювання впровадження суб'єктами малого підприємництва передових технологій та інноваційного виробництва, забезпечення рівня освіти підприємців з питань сучасних методів та форм організації господарювання, недостатність коштів у підприємців для отримання знань, необхідних для ведення бізнесу;
- наявна інформаційна, інфраструктурна, кадрова мережа підтримки малого підприємництва не в повній мірі відповідає його потребам;
- неактивно розвивається молодіжне підприємництво;
- не повною мірою використовуються наявні трудові ресурси міста для розвитку малого бізнесу;
- обмеженість власних фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання як для започаткування підприємницької діяльності, так і для її розвитку;
- відсутність узагальненої, достовірної та повної інформаційно-довідкової бази даних з питань підприємництва;
- недобросовісна конкуренція з боку суб'єктів господарювання, які незаконно здійснюють свою підприємницьку діяльність.

Основні завдання на 2009 рік:

–реалізація проекту створення Єдиної електронної системи інформаційного зв'язку "Криворізький ресурсний центр", що дозволить

суб'єктам господарювання здійснювати свою підприємницьку діяльність більш ефективно;

- забезпечення збалансованості у регуляторній діяльності в інтересах суб'єктів господарювання, громадян та органів місцевого самоврядування;

- посилення соціально-економічного захисту працюючих мешканців міста, вдосконалення соціального партнерства між органами місцевого самоврядування та роботодавцями;

- запобігання різкому згортанню бізнесу, збереження робочих місць;

- усунення адміністративних перешкод у започаткуванні та веденні підприємницької діяльності;

- підвищення конкурентноздатності продукції та послуг суб'єктів господарювання, підтримка підприємництва інноваційного спрямування.

5.3. Розвиток ринкової інфраструктури

У 2008 році на території міста функціонувало 59 банківських установ, а саме: 15 філій, головні офіси яких зареєстровано в інших містах України та 44 безбалансових відділення.

Розвиток банківського сектору у місті в 2008 році був адекватним ситуації, що мала місце в реальному секторі економіки, яка характеризувалася прискоренням економічного зростання і позитивно вплинула на діяльність банків, а також сприяла збереженню позитивних тенденцій в депозитному та кредитному сегментах грошово-кредитного ринку.

Вартість депозитів у національній валюті зросла з 12,5% річних у січні до 24% річних у грудні 2008 року.

Вимоги банків за кредитами, наданими у місті в національній валюті складають 2,53 млрд.грн., в іноземній валюті – 457,8 млн.дол.США. та 5,3 млн. євро.

Важливим фактором, який впливає на розвиток ринку фінансових послуг, є створення умов для розширення спектру фінансових послуг та його прозорості.

На ринку фінансових послуг зареєстрували свою діяльність 58 фінансових установ, серед яких: 29 ломбардів та 29 страхових компаній.

Незважаючи на позитивну динаміку іпотечного кредитування, потреба населення в кредитній підтримці будівництва та придбанні житла залишається незадовільною.

Розвиток системи іпотечного кредитування дає змогу забезпечити не лише потреби населення в житлі, а і дати імпульс будівельній та суміжним з нею галузям, банківській системі, фондовому ринку. Але це можливо за умови радикальних змін у структурі іпотечних кредитів та зменшення частки кредитів під купівлю житла на користь кредитів забудовникам, а також розширення кола населення, яке реально може розраховувати на отримання іпотечного кредиту. Незважаючи на певне зростання доходів населення та соціалізацію бюджетних видатків, рівень доходів переважної більшості

населення є недостатнім для отримання кредитів не тільки для будівництва, але й для придбання житла, що пов'язано з:

- неможливістю здійснення авансового внеску за рахунок власних коштів населення в розмірі 15 - 20% вартості житла;
- високим рівнем відсоткових ставок та вартості послуг з оформлення і обслуговування кредиту;
- відсутністю ліквідної застави при будівництві житла;
- нерозвинутістю механізмів залучення коштів населення.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- високий рівень відсоткових ставок та вартість послуг з оформлення і обслуговування кредитів;
- недостатня капіталізація банків та страхових компаній;
- недостатній рівень забезпечення населення кредитною підтримкою будівництва та придбання житла;
- низький рівень знань населення (більшість із яких є дрібними акціонерами) законодавства ринку цінних паперів.

Основні завдання на 2009 рік:

- збільшення кола кредитних послуг, які надають банківські та небанківські фінансові установи для населення у сфері житлових програм, навчання молоді, споживчого кредитування;
- сприяння:
  - а) створенню конкурентного середовища на ринку небанківських послуг і, як наслідок, зменшення вартості позичкового капіталу;
  - б) запровадженню освітніх програм кредитування та страхування з метою підвищення освітнього рівня населення у цій галузі;
  - в) зростанню мережі зареєстрованих небанківських фінансових установ, їх активів, обсягів кредитування адекватно економічному і соціальному розвитку міста.

РОЗДІЛ VI МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ

6.1. Інвестиційна діяльність

6.1.1. Інвестиції в основний капітал

У 2008 році за рахунок усіх джерел фінансування очікується освоєння 3,4 млрд. грн. інвестицій в основний капітал, що на 3% більше, ніж у 2007 році. Питома вага витрат на здійснення будівельних та монтажних робіт складе 40% (1103 млн.грн.) у загальному обсязі інвестицій. На будівництво житлових будівель витрачено 30,7 млн.грн. (1,1% від загального обсягу інвестицій в основний капітал), це на 0,4% більше у порівнянні з відповідним періодом 2007 року.

Основним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств, які становлять 90,3% від усіх освоєних інвестицій.

Серед міст і районів Дніпропетровської області м.Кривий Ріг за обсягами інвестицій в основний капітал посіло II місце. У середньому на 1 мешканця міста припадає 4 тис.грн. інвестицій, це на 41% більше у порівнянні з відповідним періодом 2007 року.

За видами економічної діяльності найвагомішу частку (76,7%) усіх інвестицій в основний капітал спрямовано на розвиток промислового виробництва (219,5 млн.грн.), що на 2,1% більше у порівнянні з відповідним періодом 2007 року.

В 2009 році очікується освоєння інвестицій в основний капітал на рівні минулого року. Скорочення темпів приросту інвестицій в основний капітал пов'язано зі складнощами економічного характеру на підприємствах гірничо-металургійного комплексу міста, які мають місце у зв'язку з економічною кризою в країні та світі.

У 2009 році заплановано здійснити капіталовкладення:

- ВАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг" в сумі 532,3 млн.грн. на реконструкцію та технічне переозброєння збагачувальних фабрик №1 та №2, технологічних дільниць №1 та №2 дробильної фабрики, хвостового господарства та зворотного водопостачання, впровадження систем пилоочистки від аглоцехів зі зниженням вмісту СО (чадного газу);

- ВАТ "Північний ГЗК" в сумі 351 млн.грн., які будуть спрямовані на розширення хвостового господарства, розвиток транспортної інфраструктури та на технічне переозброєння основних фондів комбінату;

- ВАТ "Південний ГЗК" в сумі 179,5 млн.грн., які будуть спрямовані на реконструкцію кар'єру, нарощування хвостосховищ "Войкове", "Об'єднане", проведення реновації обладнання;

- ВАТ "Інгулецький ГЗК" в сумі 60 млн.грн. на реконструкції першої та другої черги об'єктів хвостового господарства та зворотного водопостачання, залізничних шляхів, капітальне будівництво ЛЕП-6кВ;

- ВАТ "Криворіжгаз" в сумі 700 тис.грн. на реконструкцію газопроводу низького тиску.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- відсутні податкові стимули активізації інвестиційної діяльності;
- високий ступінь зносу основних фондів, об'єктів соціальної інфраструктури;

- недостатній рівень інвестування в об'єкти соціальної інфраструктури призводить до значного рівня зносу основних фондів.

Основні завдання на 2009 рік:

- збільшення коштів на фінансування пріоритетних галузей;
- сприяння збільшенню використання внутрішніх джерел фінансування підприємств та організацій міста;

- залучення додаткових джерел фінансування інвестиційних проектів, пов'язаних з оновленням основних фондів підприємств та організацій міста.

6.1.2. Бюджетні інвестиції

У 2008 році в економіку міста були здійснені інвестиції за рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на:

- соціально-економічний розвиток – 10 млн.грн. (профінансовано реконструкцію будівель під пологовий будинок з відділенням патології новонароджених та реанімацією);

- будівництво і придбання житла військовослужбовцям та особам рядового і начальницького складу, звільненим у запас або відставку за станом здоров'я, віком, вислугою років та у зв'язку із скороченням штатів, які перебувають на квартирному обліку за місцем проживання, членам сімей з числа цих осіб, які загинули під час виконання ними службових обов'язків, а також учасникам бойових дій в Афганістані та воєнних конфліктів – 344 тис.грн. (1 трикімнатна квартира);

- придбання вагонів для комунального електротранспорту – 2,1 млн. грн. (2 тролейбуси).

За рахунок усіх джерел фінансування на будівництво об'єктів комунального та соціально-побутового призначення в 2008 році освоєно капітальних вкладень на суму 184,7 млн.грн., в тому числі на будівництво житла – 35,6 млн.грн., об'єктів комунального господарства – 119,9 млн.грн.; закладів охорони здоров'я, освіти та культури – 29,2 млн.грн. В експлуатацію введено газові мережі в селищі Горького (7,8 км), II чергу напірного каналізаційного колектора від КНС-10 до КНС-19 (5,3 км), 9-поверховий 149-квартирний житловий будинок малосімейного типу на вул. Мелешкіна,34 (після реконструкції), 12-поверховий 104-квартирний житловий будинок на вул. Мелешкіна,29-в, 6-поверховий 29-квартирний житловий будинок на вул. Карла Лібкнехта, II чергу (4-7 під'їзди) 5-поверхового житлового будинку на вул.Ю.Смирнова,33а та індивідуальні житлові будинки загальною площею 7804м², 11 новозбудованих об'єктів торгівлі з загальною торговою площею 33 тис.м².

За рахунок частини надходжень від продажу державного пакета акцій ВАТ "Криворізький гірничо-металургійний комбінат "Криворіжсталь" в 2008 році завершено:

- реконструкцію будівель під пологовий будинок з відділенням патології новонароджених та реанімацією;

- будівництво тролейбусної лінії вул.Серафимовича – залізничний вокзал "Кривий Ріг-Головний";

- реконструкцію будівлі комунального підприємства "Криворізький міський театр драми та музичної комедії імені Тараса Шевченка";

- реконструкцію Палацу водних видів спорту дитячо-юнацької спортивної школи №1;

- будівництво (реконструкція) мереж зовнішнього освітлення.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- скорочення питомої ваги бюджету розвитку в міському бюджеті;

- низка найважливіших для подальшого соціально-економічного розвитку міста проблем, розв'язання яких не може бути забезпечено лише за рахунок коштів місцевих бюджетів, оскільки потребує значних інвестицій і підтримки на державному рівні, а саме: забезпечення житлом мешканців селища Мирівське, придбання спецтехніки для житлово-комунального господарства, оновлення рухомого складу міськелектро транспорту та ін.;

- надходження бюджетних коштів в кінці бюджетного періоду.

Основне завдання на 2009 рік:

- забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів, спрямування їх на пріоритетні напрями розвитку економіки міста та об'єкти з високим ступенем будівельної готовності.

6.1.3. Іноземні інвестиції

Протягом 2008 року в економіку міста іноземними інвесторами вкладено 71 млн.дол. США. Очікується, що станом на 1 січня 2009 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій складе 1601 млн. дол. США, що на 5,7% більше від рівня на початок 2008 року.

Основними країнами-інвесторами залишаються Німеччина (754,5 млн.дол. США), Кіпр (619,8 млн.дол.США), Нідерланди (140,4 млн.дол. США).

Обсяг прямих іноземних інвестицій на душу населення у місті на сьогодні становить 2353,7 дол. США, тоді як по Україні цей показник майже у 3 рази менше (789,1 дол. США).

Проте, у зв'язку з погіршенням економічної ситуації у 2009 році очікується утримання обсягів іноземних інвестицій на рівні вже залучених обсягів.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- відсутність законодавчих та нормативних актів, які регулювали б питання продажу на набуття права власності на земельні ділянки;
 - незахищеність інтересів іноземних інвесторів на законодавчому рівні;
 - недостатній рівень інформування потенційних інвесторів щодо економічного потенціалу регіону.

Основні завдання на 2009 рік:

- створення привабливого інвестиційного клімату, ефективної системи залучення інвестиційних ресурсів та розвиток інфраструктури інвестиційної діяльності;

- участь у міжнародних заходах з метою розкриття інвестиційних можливостей міста;

- презентація через засоби масової інформації та Інтернет пріоритетних інвестиційних проектів міста;

- активізація проведення виставкових заходів.

Розділ VII РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

7.1. Структурні зміни

Промисловість міста головним чином орієнтована на виробництво сировинної продукції. Питома вага сировинної продукції складає 98%, інвестиційна 1,4%, товарів широкого використання – 0,6%. У 2008 році, порівняно до 2007 року, ситуація суттєво не змінилася.

У структурі промислової продукції відбулося скорочення обсягів реалізації продукції металургійного виробництва на 2,23 відсоткових пункти, виробництва та розподілення електроенергії, газу та води (на 0,11 відсоткових пункти) на користь добувної промисловості (+2,43 процентних пункти) та машинобудування (+0,06 процентних пункти).

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- залежність основних бюджетоутворюючих галузей промисловості (добувної промисловості, металургії та оброблення металів) від кон'юнктури зовнішнього ринку;

- неможливість проведення диверсифікації промисловості у зв'язку з низькою інвестиційною привабливістю підприємств машинобудування, виробництва інших неметалевих мінеральних виробів (будматеріалів, скловиробів);

- недостатній інноваційний рівень промислового виробництва;
- повільні темпи впровадження енергозберігаючих технологій;
- незадовільний технічний стан основної частини об'єктів виробництва та транспортування енергетичних ресурсів.

Основні завдання на 2009 рік:

- поліпшення структури реалізації продукції в бік зменшення частки сировинної продукції;

- збільшення частки інвестиційної продукції за рахунок зростання питомої ваги галузей: машинобудування, виробництва інших неметалевих мінеральних виробів (будматеріалів, скловиробів).

7.2. Розвиток промисловості

У 2008 році обсяг промислової продукції у порівняних цінах підприємств на 01.01.2008 складав 29,4 млрд.грн., або 85,2% проти 2007 року.

Протягом 2008 року підприємствами гірничо-металургійного комплексу вироблено: руди і концентрату залізородного в обсязі 57,3 млн.тонн (або 91,4% до рівня 2007 року); обкотишів – 11,4 млн.тонн (85,5%); сталі – 6,1 млн.тонн (75,4%); чавуну – 5,6 млн.тонн (78,2%); прокату – 4,8 млн.тонн (77,8%); агломерату – 13,3 млн.тонн (77,9%); коксу – 2,6 млн.тонн (87,6%).

Виробництво промислової продукції на 2009 рік планується в обсязі 25365,6 млн.грн. у порівняних оптових цінах підприємств на 01.01.2008, що складає 86,2% до очікуваних обсягів виробництва 2008 року. Скорочення

обсягів виробництва пояснюється несприятливою ціновою кон'юнктурою на продукцію підприємств гірничо-металургійного комплексу, тому підприємства не мають достатнього портфеля замовлень на свою продукцію і, як наслідок, працюють на мінімальній потужності.

Темпи виробництва у добувній промисловості очікуються на рівні 85,7%, металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів - 84,5%, на підприємствах машинобудування, ремонту та монтажу машин і устаткування - 89,2% (основними замовниками є підприємства добувної та металургійної промисловості).

Відбудеться зниження обсягів виробництва майже всіх найважливіших видів промислової продукції, а саме: видобуток залізної руди планується на рівні 97,1% від показників 2008 року, концентрату – 91,8%, обкотишів – 95%, агломерату – 77,3%, сталі – 98,4%, чавуну – 79,9%, прокату товарного -82%, цементу -96,8%.

Очікується незначне скорочення обсягів на виробництві іншої неметалевої мінеральної продукції - 99,6% від обсягів 2008 року, харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 99,7%, легкій промисловості - 99,8%.

Зростуть обсяги виробництва у хімічній промисловості - 100,9% до рівня 2008 року, целюлозно-паперовому виробництві та видавничій діяльності – 101%, виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води – 101,7%.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- залежність продукції переважної більшості промислових підприємств від цінової кон'юнктури на зовнішньому ринку;
- несвочасне і не в повному обсязі відшкодування ПДВ з державного бюджету підприємствам-експортерам, що скорочує обсяг обігових коштів на реалізацію інвестиційних програм;
- низькі темпи переоснащення основних фондів;
- для харчової промисловості характерна насиченість внутрішнього ринку продукцією немісцевого виробництва;
- для легкої промисловості характерна низька конкурентоспроможність товарів власного виробництва на внутрішньому ринку за ціновим фактором та відсутність вітчизняної сировинної бази і матеріалів, залежність від їх ввезення з-за кордону.

Основні завдання на 2009 рік:

- стимулювання внутрішнього попиту на промислову продукцію;
- створення умов для впровадження організаційних та технічних заходів, направлених на забезпечення зниження витрат на виробництво, підвищення його ефективності та реалізацію природоохоронних заходів щодо поліпшення екології регіону.

7.3. Транспорт і зв'язок

Основними завданнями виконкому міської ради у сфері транспорту і зв'язку є організація перевезень пасажирів на міських маршрутах авто - та

електротранспорту, сприяння наданню послуг із перевезень пасажирів залізничним і авіаційним транспортом, телефонного зв'язку та кабельного телерадіомовлення, координація роботи комунальних підприємств "Міський трамвай", "Міський тролейбус", "Швидкісний трамвай", "Криворіжавтотранс", "Міжнародний аеропорт Кривий Ріг", автоперевізників різних форм власності, Центру поштового зв'язку № 2, Центру електронного зв'язку № 1 ДФ ВАТ "Укртелеком", операторів телефонного зв'язку та мереж кабельного телерадіомовлення всіх форм власності.

Для забезпечення міських пасажирських перевезень в місті діють підприємства комунального електротранспорту. Так, щодня на 19 тролейбусних маршрутах працює до 70 тролейбусів, на 17 трамвайних - 62 вагони, на двох маршрутах швидкісного трамвая щоденно працюють 17 составів із 36 вагонів. Протягом 2008 року комунальним електротранспортом перевезено понад 65 млн. пасажирів, в тому числі понад 40 млн. пасажирів пільгових категорій, що становить близько 60% від загальної кількості перевезених пасажирів.

Автобусні перевезення пасажирів на міських маршрутах щоденно здійснює близько 1300 одиниць рухомого складу, на яких щоденно перевозиться до 200 тисяч пасажирів за добу.

У місті розташовано унікальний комплекс аеропорту, який має статус міжнародного. Ним у минулому році обслуговано 550 авіарейсів, забезпечено переліт близько 3000 пасажирів. За підтримки ВАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг" замінено світлосигнальну систему, що дало можливість приймати повітряні судна цілодобово.

Продовжується розвиток міської телефонної мережі. В місті введено в дію нові цифрові телефонні станції: АТС №№406, 407. Зростає кількість телефонів, встановлених від нових цифрових АТС №№493, 405, які було введено в дію у минулому році.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- значний рівень зношеності рухомого складу міськелектротранспорту;
- виділення з державного бюджету субвенції місцевим бюджетам на фінансування пільг, що надаються окремим категоріям громадян відповідно до фактичної потреби.

Основні завдання на 2009 рік:

- сприяння:
  - а) оновленню основних виробничих фондів усіх видів транспорту, насамперед рухомого складу;
  - б) залученню до обслуговування на постійних автобусних маршрутів міста автобусів підвищеної місткості;
- створення умов:
  - а) безпечної роботи транспорту, підвищення рівня транспортного обслуговування;
  - б) для розвитку сучасних засобів зв'язку в місті;
- впровадження проекту оптимізації маршрутної мережі;
- забезпечення діяльності КП "Міжнародний аеропорт Кривий Ріг".

7.4. Інноваційна діяльність

Протягом 2008 року підприємства міста скоротили видатки на інноваційну діяльність у порівнянні з 2007 роком на 20%, орієнтовна сума витрат на інновації становила близько 80 млн.грн.

Окремі підприємства міста у 2008 році продовжили впроваджувати нові технології та устаткування для покращання та вдосконалення виробництва, а саме:

- ВАТ "Південний ГЗК" впровадив поточну циклічну технологію, яка дозволяє подрібнювати породу на нижніх ярусах горизонту і за допомогою конвеєра подавати її вже подрібненою;

- ВАТ "Криворізький турбінний завод "Констар" розробив та освоїв власне виробництво магнітних блоків та відповідної технічної документації, які використовуються у виробництві магнітних сепараторів для потреб гірничо-збагачувальних комбінатів міста;

- ВАТ "Криворізький міськмолкозавод №1" на підставі маркетингових досліджень почав виробництво нових видів продукції (сирів та сиркових мас, молока та молочної продукції) з новою вдосконаленою упаковкою;

- Криворізьке УВП "УТОС" запровадило одну лінію по переробці вспіненого пінополістиролу для отримання пінополістерольних плит;

- ДПП "Кривбаспромводопостачання" встановило установку ультрафіолетового знезараження питної води на Ленінській насосній станції, що дозволило значно підвищити якість отримуваної питної води;

- КП "Швидкісний трамвай" провів модернізацію 11 вагонів рухомого складу, із двох вагонів впроваджено виробництво нового трамвая типу "Кобра", на всіх вагонах якого встановлено електронне обладнання нового типу.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- низький рівень використання наукових розробок з боку промислових підприємств міста;

- низький рівень фінансування науково-дослідних установ міста та використання їх розробок в інших сферах економічної діяльності;

- відсутність системи управління інноваційною діяльністю на регіональному та місцевому рівнях.

Основні завдання на 2009 рік:

- здійснення будівництва циклічно-поточної технології на горизонті - 210 м для зменшення витрат з видобутку сирової руди з нижніх горизонтів - 310 м, - 210 м на ВАТ "Південний ГЗК";

- проведення заміни скіпових підйомних машин із збільшенням вантажопідйомності скіпів на шахтах ВАТ "Кривбасзалізрудком";

- придбання ВАТ "Криворізький турбінний завод "Констар" додаткового устаткування для кільцезокатного комплексу, розширення номенклатури виробництва кілець, збільшення виробництва високотехнологічної продукції;

- здійснення реконструкції фільтрів з заміною дренажної системи на склопластикові дренажно-розподільчі труби фірми "Полісток", поліпшення конструкції фільтрів питної води на ДПП "Кривбаспромводопостачання".

7.5. Розвиток споживчого ринку

Сьогодні споживчий ринок міста Кривого Рогу формується завдяки розгалуженій мережі об'єктів бізнесу з новими сучасними технологіями, формами і методами обслуговування споживачів, у т.ч. об'єктів торгівлі, закладів ресторанного господарства, підприємств-виробників продовольчих та непродовольчих товарів, пунктів сфери побутових та інших платних послуг, ринків, автозаправних станцій тощо.

Станом на 01.01.2009 у місті Кривому Розі функціонують 6300 пунктів продажу товарів, у т.ч. 2849 - магазинів (продовольчої та змішаної спеціалізації – 1144, непродовольчої – 1705), 892 - об'єкти ресторанного господарства (з яких 12 - ресторани на 683 посадкових місць), близько 200 торговельно-зупиночних комплексів, понад 420 об'єктів оптової торгівлі, інших – 2000. Протягом 2008 року торговельна мережа міста збільшилася на 237 пунктів продажу, або на 4% від загальної кількості об'єктів бізнесу.

Забезпеченість населення міста торговельними площами на 1000 жителів складає 352,3 м², у т.ч. щоденного попиту - 151,1 м², непродовольчими товарами періодичного та епізодичного попиту - 201,2 м², що більше від нормативу у цілому по Україні (304 м²) на 16%, у т.ч. щоденного попиту (122 м²) на 24% , непродовольчими товарами періодичного та епізодичного попиту (182 м²) – на 11%. Фактична наявність торговельних площ магазинів у м.Кривому Розі перевищує існуючий норматив по Дніпропетровській області на 5% (норматив торговельних площ магазинів на 1000 жителів по Дніпропетровській області складає 336 м²).

У результаті загальний обсяг роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі та ресторанного господарства всіх форм власності протягом 2007 року зріс на 37,2%, порівняно з 2006 роком, за підсумками 2008 року очікується зростання обсягу роздрібного товарообороту на 17,1%, який складе 3510,9 млн.грн., у тому числі обіг ресторанного господарства зросте на 7,7% і становитиме 124,6 млн.грн. Прогнозні показники обсягу роздрібного товарообороту на 2009 рік складуть 3879,5 млн.грн., що на 10,5% більше, ніж у 2008 році.

Сфера побуту міста на сьогодні нараховує майже 2000 об'єктів різних форм власності з чисельністю працюючих близько 5,6 тисяч чоловік.

Середня чисельність працюючих на одному об'єкті побуту по місту становить 2,8 чол. Упродовж 2008 року відкрито 121 об'єкт, що на 30 одиниць більше, ніж у відповідному періоді 2007 року, додатково створено 339 нових робочих місць. У 2008 році найбільш інтенсивно відкривалися салони краси, майстерні з ремонту взуття, ательє з пошиття та ремонту одягу, СТО, пункти з надання послуг ксерокопіювання, майстерні з виготовлення пам'ятників, ремонту меблів, фотостудії.

Як результат, зросли обсяги реалізованих послуг. Очікується, що за 2008 рік обсяги реалізованих послуг становитимуть 1104 млн.грн., що на 36,2% більше, ніж за результатами 2007 року, але питома вага послуг, реалізованих населенню, знизиться з 31,6% від загальної величини реалізованих підприємствами послуг у 2007 році до 28,1% у 2008 році. У відповідності з прогнозованими даними на 2009 рік обсяги реалізованих послуг зростуть на 1% і становитимуть 1115 млн.грн.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- зниження рівня купівельної спроможності населення у зв'язку із запланованим скороченням рівня оплати праці;
- зменшення темпів інвестування в нові торговельно-розважальні комплекси у зв'язку зі скороченням обсягів кредитування економіки.

Основні завдання на 2009 рік:

- розвиток сучасної торговельної мережі, при цьому пріоритетом стануть великі магазини з універсальним асортиментом товарів, такі як: універсами, супер - та гіпермаркети, торговельні комплекси;
- розширення мережі фірмової торгівлі;
- розвиток виставкової діяльності, проведення спеціалізованих виставок-ярмарків;
- розширення мережі побутових підприємств та роздрібної торгівлі, ресторанного господарства, реконструкція ринків;
- подальше впровадження муніципального проекту „Найкраще - дітям“.

РОЗДІЛ VIII ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності у 2008 році характеризувався нарощуванням товарообігу, розширенням географічної структури експортно-імпорتنих операцій та збільшенням кількості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Позитивним показником для економіки міста є щорічне зростання обсягів зовнішньоторговельного обороту.

Очікувана величина зовнішньоторговельного обороту у 2008 році підприємств міста становить 7,7 млрд.дол.США. Залишиться позитивним сальдо зовнішньої торгівлі, яке становитиме 5,1 млрд.дол.США. Суб'єкти господарювання міста продовжували нарощувати обсяги експорту та імпорту, які зросли, порівняно з показниками минулого року, у 1,5 та у 1,6 рази відповідно.

Очікуваний рівень експорту товарів у 2008 року становитиме 6,4 млрд.дол.США, імпорту 1,3 млрд.дол.США. В цілому по Дніпропетровській області м. Кривий Ріг традиційно зберігає перше місце серед експортерів товарів: частка експорту криворізьких підприємств складає

47,9% в загальному обсязі області. За обсягами імпорту товарів питома вага м.Кривого Рогу складає 15,4 %.

Найбільші обсяги експорту товарів спрямовувалися в такі країни: Йорданія (8,5% в загальному обсязі), Італія (6%), Болгарія (5,4%), Польща та Туреччина (по 4,3% відповідно), Російська Федерація (4,1%).

Основні країни–імпортери: Російська Федерація (28% в загальному обсязі імпортованих поставок міста), Польща (23,9%), Казахстан (16,9%), Сполучені Штати Америки (12,8%).

Зовнішньоторговельна діяльність здійснюється з партнерами із 119 країн світу.

У зв'язку із світовою кризою у 2009 році очікується зниження зовнішньоторговельного обігу на 14,8% порівняно до 2008 року. Відбудеться це за рахунок скорочення обсягів як експорту, так і імпорту на 15,4% і 11,9% відповідно.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- сировинна орієнтація експортних поставок;
- зростання обсягу імпортованих поставок.

Основні завдання на 2009 рік:

- вжиття заходів, направлених на продовження розвитку курсу європейської та євроатлантичної інтеграції, а саме: налагодження та активізація співпраці з країнами європейської та світової спільноти з питань економічного співробітництва;

- активізація співпраці з регіонами країн СНД, встановлення нових партнерських зв'язків з країнами СНД.

РОЗДІЛ ІХ СОЦІАЛЬНА СФЕРА

9.1. Демографічна ситуація

У місті уповільнюються темпи скорочення населення. За 2007 рік кількість наявного населення зменшилася на 0,9% по відношенню до 2006 року, за 2008 рік очікується скорочення на 0,84%. Очікувана чисельність наявного населення міста на кінець 2008 року становитиме 679 тис. осіб (станом на 01.12.2008 – 679,4 тис. осіб).

Природний рух населення міста характеризується перевищенням смертності над народжуваністю. Проте, аналіз демографічних показників виявляє уповільнення негативних характеристик. Упродовж 2008 року, порівняно з попереднім роком, чисельність померлих залишилася на тому ж рівні, а кількість народжених збільшилася на 8%. Очікувана кількість померлих у 2008 році становитиме 12,4 тис. осіб, народжених – 7,5 тис. осіб.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- високий рівень (порівняно з економічно розвинутими країнами) передчасної смертності, у тому числі осіб у працездатному віці;

- недооцінка значимості профілактики, відсутність економічних важелів заохочення людей до збереження власного здоров'я;
- високий рівень загальної захворюваності населення на тлі значного поширення факторів ризику захворювань, передусім тютюнокуріння і вживання алкоголю;
- активізація міграційних процесів.

Основні завдання на 2009 рік:

– створення умов:

- а) для розвитку сім'ї, охорони материнства і дитинства;
  - б) удосконалення системи профілактичних медичних оглядів населення;
- налагодження постійного моніторингу демографічних процесів.

9.2. Зайнятість населення та ринок праці

Погіршення економічної ситуації в Україні та у світі одразу ж вплинуло на стан зайнятості населення та ринок праці міста.

Вперше за останні шість років зафіксовано зростання рівня зареєстрованого безробіття в місті. Якщо за підсумками 2007 року рівень зареєстрованого безробіття склав 0,89%, то за 2008 рік - 1,7%. Прогноз на кінець 2009 року – 3,78%.

Чисельність безробітних, зареєстрованих в центрі зайнятості протягом 2007 року становила 26,5 тис. осіб, 2008 року – 30 тис. осіб, а на 2009 рік прогнозується на рівні – 40 тис. осіб, тобто виросте на третину.

У той же час, чисельність безробітних, зареєстрованих в центрі зайнятості на кінець 2007 року становила 3,9 тис. осіб, 2008 р. – 7,6 тис. осіб, а на 2009 р. прогнозується на рівні – 16 тис. осіб.

Очікується ускладнення в питанні працевлаштування безробітних. Якщо протягом 2007 та 2008 років було працевлаштовано по 15,8 тис. осіб із числа безробітних, то за 2009 рік планується зниження цього показника до 8 тис. осіб.

Кількість вивільнених працівників за підсумками 2007 року була на рівні 899 чоловік, у 2008 році знизилася до 869 чоловік, але прогнозується зростання протягом 2009 року майже в 3,5 рази до 3000 чоловік, дві третини з цього числа припадає на підприємства промисловості.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- зростання рівня безробіття у зв'язку з економічною кризою;
- невідповідність професійно-кваліфікаційного рівня осіб, що перебувають на обліку в службі зайнятості, до заявлених роботодавцями вакансіям;
- висока питома вага серед безробітних жінок;
- відсутність профорієнтаційних заходів у більшості шкіл з підвищення мотивації до праці, особливо за робітничими професіями, дефіцит яких гостро відчувається на ринку праці;
- наявність тіньової зайнятості населення.

Основні завдання на 2009 рік:

- недопущення критичного погіршення стану на ринку праці;
- сприяння створенню 6 тис. нових робочих місць;
- недопущення перевищення показників кількості вивільнених працівників межі 3000;
- активізація оплачувальних громадських робіт для безробітних за рахунок коштів підприємств, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та місцевих бюджетів;
- надання соціальних послуг безробітним, які потребують додаткових соціальних гарантій зайнятості, шляхом бронювання робочих місць на підприємствах, посилення організації професійного навчання безробітних відповідно до потреб роботодавців, їх стажування, працевлаштування на робочі місця, створені за рахунок дотацій роботодавцям, та виплати одноразової допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності;
- проведення роз'яснювальної роботи серед роботодавців щодо використання найманої робочої сили без належного оформлення трудових відносин та легалізації заробітної плати.

9.3. Грошові доходи населення та заробітна плата

Традиційно основними джерелами доходів населення міста є заробітна плата.

Протягом 2007 року середня заробітна плата працівників, які зайняті у галузях економіки, збільшилася на 31,5% й становила 1770,2 грн. У 2008 році знизилися темпи зростання оплати праці, за підсумками року очікується досягнення середньомісячної заробітної плати штатних працівників у розмірі 2121,3 грн., з приростом у 20%.

Очікуваний темп зростання фонду оплати праці усіх працівників підприємств, установ, організацій по галузях економіки (без малих підприємств) у 2008 році становитиме 12,6% до 2007 року і складе 5900 млн.грн.

Але, у зв'язку з економічними проблемами та прогнозованим скороченням обсягів виробленої промислової продукції, виконаних будівельно-монтажних робіт очікується зниження показників доходів населення.

Прогнозується, що рівень оплати праці за результатами 2009 року становитиме 1966,4 грн. проти 2121,3 грн. очікуваних у 2008 році, тобто скорочення рівня заробітної плати на 7,3% у зв'язку з тим, що розмір фонду оплати праці скоротиться на 10% і становитиме 5308,7 млн.грн.

Основні проблемні питання, які потребують вирішення у 2009 році:

- зниження рівня оплати праці;
- зростання заборгованості із заробітної плати.

Основні завдання на 2009 рік:

- недопущення скорочення робочого дня та тижня на підприємствах, установах та закладах міста, тиску на працівників з метою відправлень їх у відпустки без збереження заробітної плати;
- посилення роботи з контролю за станом заборгованості з виплати заробітної плати найманим працівникам і вжиття заходів щодо її погашення;
- здійснення перевірок та роз'яснювальної роботи серед роботодавців щодо використання найманої робочої сили без належного оформлення трудових відносин та легалізації заробітної плати;
- включення при реєстрації колективних договорів заходів щодо збереження і підвищення рівня заробітної плати, створення нових робочих місць, професійного навчання працівників, недопущення погіршення умов праці.

9.4. Соціальне забезпечення

З метою захисту соціально незахищених верств населення міською радою щорічно приймається Програма соціального захисту окремих категорій мешканців міста, видатки якої з року в рік зростають. У 2008 році з міського бюджету на цю Програму спрямовано 6,8 млн. грн., що на 0,8 млн. грн. більше, порівняно з минулим роком, допомогу по цій Програмі надано 17,6 тис. отримувачам. У 2009 році на заходи Програми планується виділити 5,5 млн.грн.

У місті діє розгалужена система захисту незахищених верств населення, зокрема функціонує два Будинки милосердя, 8 територіальних центрів по обслуговуванню одиноких та непрацездатних громадян, Будинки нічного перебування, на функціонування яких у 2008 році було виділено коштів з міського бюджету в розмірі 24,7 млн.грн., що на 14% більше, ніж у 2007 році. На 2009 рік заплановано виділення цим установам 26 млн.грн.

Продовжується робота стосовно облаштування, перебудови і пристосування жилих будинків, споруд та інших об'єктів соціальної інфраструктури з урахуванням потреб інвалідів. Створено банк даних щодо 4,5 тис. об'єктів громадського користування, що пристосовані до потреб інвалідів або потребують пристосування. За рахунок коштів міського бюджету побудовано пандуси-з'їзди до 10 жилих будинків, де мешкають громадяни з обмеженими фізичними можливостями, що пересуваються на інвалідних візках.

Інвалідам міста протягом 2008 року надано у користування 1619 технічних засобів реабілітації та пересування, зокрема 335 інвалідних крісел-візків, забезпечено санаторно-курортними путівками 932 ветерани війни та інваліди.

Виплачено компенсацій інвалідам на транспортне обслуговування, бензин, ремонт та технічне обслуговування автомобілів, вартості санаторно-курортного лікування на загальну суму 907 тис. грн. За рахунок субвенції з

державного бюджету виконано капітальний ремонт власних житлових будинків інвалідів війни на суму 126 тис. грн.

Основні проблемні питання, які потребують вирішення у 2009 році:

- недостатнє фінансування з державного бюджету заходів щодо забезпечення інвалідів спецавтотранспортом, ветеранів війни та праці, інвалідів, чорнобильців санаторно-курортним лікуванням;

- наявність заборгованості до Пенсійного фонду, в результаті чого через несвоєчасну виплату пенсійних внесків, працівники підприємств–боржників, втрачають право на зарахування періодів роботи до страхового стажу та призначення або перерахунок трудової пенсії;

- недостатність фінансування робіт щодо створення безперешкодного доступу інвалідів до об'єктів соціальної інфраструктури;

- недостатній обсяг субвенції на придбання медичних препаратів для лікування громадян, потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Основні завдання на 2009 рік:

- забезпечення своєчасної виплати пенсій, допомоги, компенсацій, інших соціальних виплат;

- своєчасне висвітлювання в засобах масової інформації змін у чинному законодавстві щодо порядку надання допомоги, пільг та компенсацій ветеранам війни, праці, військової служби, воїнам-інтернаціоналістам, пенсіонерам та громадянам похилого віку;

- формування реєстру, в якому буде міститися інформація щодо наявності в місті об'єктів житлового та нежитлового призначення, обладнаних відповідними зручностями для маломобільних груп населення;

- підготовка відповідної документації, необхідної для надання коштів Світовим банком для проведення ремонту приміщень районних управлінь праці та соціального захисту населення.

9.5. Житлово-комунальне господарство

У місті 49 підприємств житлово-комунального господарства, які перебувають у комунальній власності міста, та 8 підприємств цієї сфери інших форм власності.

У місті нараховується 1742 автодороги площею 27,1 тис.м², 94 мости і шляхопроводи, 245,3 км зливової каналізації, 1 тис.831 км електроліній зовнішнього освітлення, 16,2 тис. гектарів зелених насаджень, 21 парк, 116 скверів, 11 набережних, 19 зелених зон, 37 кладовищ.

Упроваджуються заходи щодо утримання житлово-комунального господарства на належному рівні. Так, на ремонт та утримання шляхів у 2008 році за рахунок загального фонду міського бюджету спрямовано 16,9 млн.грн, спеціального та цільового - 18 млн. грн. На утримання об'єктів зовнішнього освітлення освоєно коштів у сумі 4,5 млн.грн., світлофорних об'єктів – 561,5 тис.грн., зелених насаджень - понад 2 млн.грн., кладовищ - 2,7 млн.грн.

Комунальним підприємствам "Криворіжтепломережа" (на проведення розрахунків за енергоносії) та "Кривбасводоканал" (на проведення розрахунків за податковими зобов'язаннями) надано фінансову підтримку з міського бюджету у сумі 24,9 млн.грн. і 17,1 млн.грн. відповідно.

Всього на галузь житлово-комунального господарства із загального фонду міського бюджету у 2008 році виділено 93,1 млн.грн., що на 31,7 млн.грн. більше, ніж у 2007 році. У 2009 році запланована сума асигнувань у цю сферу буде у розмірі 137,4 млн.грн., що на 47,6% більше, ніж у 2008 році.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- зношеність та незадовільний технічний стан основних фондів;
- складний фінансово-економічний стан та значне енергоспоживання підприємств житлово-комунального господарства;
- низький рівень обладнання приладами обліку об'єктів житлово-комунального господарства та житлового фонду;
- відсутність конкурентного середовища на ринку послуг з управління та утримання будинків, споруд та прибудинкових територій;
- відсутність інвестицій, інноваційних проектів.

Основні завдання на 2009 рік:

- реформування системи управління житлово-комунальним господарством шляхом формування органів, які забезпечать ефективне управління об'єктами на основі договірних відносин;
- створення умов для покращання фінансово-економічного стану підприємств житлово-комунального господарства шляхом забезпечення формування економічно-обґрунтованих тарифів на житлово-комунальні послуги та запровадження економії ресурсів;
- впровадження заходів щодо поліпшення забезпечення споживачів житлово-комунальними послугами та підвищення їх якості;
- підготовка наявних пропозицій інвестиційної діяльності в галузі, технічної модернізації застарілого обладнання та програм для залучення коштів у галузь.

РОЗДІЛ X ГУМАНІТАРНА СФЕРА

10.1. Охорона здоров'я

Розробка та виконання заходів щодо покращання діяльності у сфері охорони здоров'я в місті здійснювалася з урахуванням:

- Міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації" на 2002 - 2011 рр., яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 №14;
- Указів Президента України від 06.12.2005 №1694 "Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення", від

08.08.2000 "Про додаткові заходи щодо поліпшення медичної допомоги населенню України";

- рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо реалізації Європейської політики "Здоров'я для усіх у XXI столітті".

Зростають показники загальної народжуваності. Так показники народжуваності зросли з 10,1‰ за підсумками 2007 року до 11,0‰ очікуваних за 2008 рік.

Поруч з цим зросли і показники загальної смертності з 18,2‰ за 2007 рік до 18,4‰ очікуваних за 2008 рік, тому маємо в місті напружену демографічну ситуацію.

З метою покращання демографічної ситуації, збереження і зміцнення здоров'я населення, підвищення якості та ефективності медико-санітарної допомоги, забезпечення прав громадян на освіту у місті розроблено міжгалузеву комплексну програму "Здоров'я нації – 2011 р.", яку було затверджено рішенням міської ради від 22.12.2004 №2514. Програма направлена на розв'язання гострих проблем, що накопичилися в системі охорони здоров'я мешканців міста.

У рамках виконання цієї Програми у 2008 році за рахунок коштів міського бюджету придбано санітарний автотранспорт лікувально-профілактичним закладам міста для обслуговування населення на дому в кількості 15 одиниць, здійснюється медикаментозне забезпечення вагітних, породіль та новонароджених (проведено 6753 пологів), придбано медикаментів для зниження рівня смертності немовлят і дітей, а саме 70 ампул "Курасурф", проводиться щорічне профілактичне флюорографічне обстеження на туберкульоз, здійснюється лікування та харчування ветеранів Великої Вітчизняної війни, здійснюється безкоштовне забезпечення хворих на цукровий діабет інсуліном.

Всього на галузь "Охорона здоров'я" протягом 2008 року було виділено асигнувань в розмірі 246,6 млн.грн. або 128,5% від рівня 2007 року. У 2009 році заплановано профінансувати установи охорони здоров'я комунальної власності на рівні 262,1 млн.грн., що на 6,3% більше, ніж у 2008 році.

На виконання заходів міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації – 2011 р." у міському бюджеті на 2009 рік передбачено кошти в сумі 8,8 млн.грн.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- низький індекс здоров'я населення;
- недостатній рівень фінансування державних та регіональних програм, перш за все з питань охорони здоров'я матерів та дітей, боротьби з наркоманією, епідемією туберкульозу та ВІЛ/СНІД;
- незадовільний матеріально-технічний стан лікувально-профілактичних закладів;
- відсутність коштів, які необхідно спрямувати на забезпечення виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2007 №680 "Про

збільшення норм грошових витрат на харчування та медикаменти в лікувально-профілактичних закладах ветеранів війни".

Основні завдання на 2009 рік:

- придбання медичного обладнання для полового будинку, реконструкцію якого було проведено на базі комунального закладу "Міська лікарня №6";
- реформування і оптимізація мережі закладів охорони здоров'я;
- поліпшення кадрового забезпечення первинної медико-санітарної ланки;
- покращання матеріально-технічної бази лікувальних закладів;
- придбання санітарного автотранспорту та сучасного медичного обладнання;
- запровадження інноваційних технологій і сучасних наукових розробок у діяльність медичних закладів.

10.2. Освіта

З метою створення належних умов для забезпечення доступу громадян до якісної освіти, підвищення її ефективності, рішенням міської ради від 23.07.2008 №2626 затверджено заходи щодо вдосконалення та розвитку системи освіти міста на 2008-2012 роки.

Загальна сума видатків загального фонду бюджету по галузі "Освіта" у 2008 році становила 445,8 млн.грн., що на 104 млн.грн. більше рівня 2007 року.

У 2009 році цю галузь планується профінансувати на рівні 472,6 млн.грн., що на 26,8 млн.грн. або на 6,0% більше від показників 2008 року.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- недостатній рівень матеріально-технічної бази закладів освіти та профтехосвіти, а також необхідність модернізації технологічного обладнання їдалень, спортивного обладнання, меблів;
- відновлення роботи раніше ліквідованих дошкільних закладів;
- продовження переходу закладів загальної середньої освіти на новий зміст освіти та структуру.

Основні завдання на 2009 рік:

- проведення реконструкції 2-го поверху Криворізької загальноосвітньої школи №18 у дошкільний навчальний заклад (Дзержинський район), відновлення роботи раніше ліквідованого дошкільного навчального закладу №243 (Жовтневий район) та завершення капітального ремонту у дошкільному навчальному закладі №43 (Тернівський район);

- завершення забезпечення у повному обсязі загальноосвітніх навчальних закладів сучасними комп'ютерними комплексами, ліцензованими навчальними програмами, засобами виходу до інформаційної мережі Інтернет;

- впровадження заходів щодо забезпечення поступового переходу учнів старшої школи до профільного навчання;

- продовження роботи щодо впровадження всеохопного зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників системи загальної середньої освіти;

- забезпечення курсової перепідготовки педагогічних кадрів з питань впровадження профільного навчання та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі;

- відновлення роботи санаторію-профілакторію для учнів професійно-технічних навчальних закладів при Криворізькому професійному гірничо-механічному ліцеї;

- проведення заходів щодо залучення додаткових джерел фінансування, дозволених законодавством, на поновлення навчально-матеріальної та навчально-виробничої бази професійно-технічних навчальних закладів відповідно до потреб сучасного виробництва.

10.3. Культура

З метою створення належних умов для розвитку галузі культури у місті розроблена комплексна програма розвитку культури та мистецтва, яка передбачає поетапне формування ефективної стратегії розвитку галузі культури та мистецтва, засобів масової інформації і направлена на збереження національно-культурної спадщини, зміцнення і примноження культурного потенціалу міста, всебічне задоволення культурних потреб населення, відродження духовних традицій.

Видатки міського бюджету по галузі "Культура та мистецтво" у 2008 році становили 37,3 млн.грн., що на 11,4 млн.грн. або на 44% більше від рівня 2007 року. На 2009 рік передбачається зростання видатків по установах, закладах цієї сфери на 3,8 млн.грн. або на 10,2% по відношенню до показників за 2008 рік.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- недоукомплектованість бібліотечних фондів вітчизняними виданнями, музичних шкіл—музичними інструментами;

- застаріла матеріально-технічна база закладів культури;

- необхідність проведення капітальних ремонтів закладів.

Основні завдання на 2009 рік:

- збереження та розвиток мережі закладів культури міста;

- розвиток та збереження національних та культурних традицій, художньо-естетичної і музичної освіти дітей та підлітків;

- підтримка та подальший розвиток високопрофесійного мистецтва, аматорських колективів;

- створення сприятливих умов для залучення дітей до шкіл естетичного виховання як початкової ланки мистецької освіти, виховання і підтримки юних талантів;

- доступність закладів культури для всіх верств населення;

- зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури;

- забезпечення бібліотек міста періодичними виданнями, вітчизняною та зарубіжною літературою.

10.4. Фізична культура і спорт

У місті приділяється значна увага розвитку фізичної культури і спорту, вихованню фізично-розвиненого молодого покоління, запровадженню здорового способу життя, залученню до спортивних занять широких верств населення. Продовжується організаційна робота щодо виконання Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2006 №1594, Цільової комплексної програми розвитку фізичної культури і спорту в Дніпропетровській області до 2011 року, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 14.05.2007 №182-99/V, та Цільової комплексної програми розвитку фізичної культури і спорту в м.Кривому Розі на 2006-2010 роки.

Загальний обсяг фінансування по галузі "Фізична культура і спорт" у 2008 році склав 14,1 млн.грн., що на 2,9 млн.грн. або на 26% більше, ніж у 2007 році. На 2009 рік планується виділити 16,5 млн.грн. або на 17% більше ніж за підсумками 2008 року.

Очікується, що у 2009 році буде проведено 160 міських змагань по 41 виду спорту, надано фінансову допомогу 4 дитячо-юнацьким спортивним школам товариства "Україна", залучено до занять в дитячо-юнацьких спортивних школах більше 10 тисяч дітей та молоді, відряджено 18 збірних команд міста на V юнацькі спортивні ігри Дніпропетровської області та кращих спортсменів міста на всеукраїнські змагання, проведено роботи щодо благоустрою 66 спортивних майданчиків та місцем проживання та 630 спортивних майданчиків навчальних закладів, спортивних шкіл, спортивних клубів підприємств та організацій.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- недостатній рівень охоплення фізкультурно-оздоровчою діяльністю різних груп населення;
- збереження та розвиток спортивних споруд, утримання їх на відповідному рівні;
- збереження та утримання мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл міста.

Основні завдання на 2009 рік:

- продовження роботи щодо охоплення населення міста фізкультурно-оздоровчою та спортивно-масовою роботою та збільшення обсягу рухової активності дітей, учнівської, студентської молоді згідно з біологічною потребою до 5-6 годин на тиждень;
- забезпечення збереження та підвищення ефективності діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, зміцнення їх матеріально-технічної бази;
- сприяння участі спортсменів та команд міста в обласних та всеукраїнських змаганнях;

- продовження роботи щодо створення умов для проведення фізкультурно-оздоровчої роботи з населенням за місцем проживання шляхом використання наявних спортивних споруд.

10.5. Молодіжна та сімейна політика

Реалізація політики у сфері сім'ї та молоді є невід'ємною складовою гармонійного та всестороннього розвитку дітей і молоді, сімей з дітьми, особливо соціально незахищених категорій.

Тому значна увага з боку органів місцевого самоврядування приділяється саме цьому питанню. Так у місті з 1997 року започатковано вручення іменної стипендії ім.Г.І.Гутовського, а з 2002 року - ім. О.М.Поля. З 1 січня 2008 року 34 студенти отримують муніципальні іменні стипендії. Загалом за 10 років іменні стипендії отримали 308 студентів-відмінників міста.

У 2008 році по програмі щодо надання пільгового довгострокового кредиту молодим сім'ям на будівництво (реконструкцію) та придбання житла, багатодітній сім'ї з міського бюджету виділено 260 тис.грн. для придбання будинку в кредит.

6-й рік у місті працює молодіжний виконком, до складу якого входять 30 кращих студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, який бере активну участь у роботі органів місцевого самоврядування.

Значна увага приділяється оздоровленню дітей. За кошти міського бюджету у літній період 2008 року в дитячих оздоровчих таборах "Слава" (м.Скадовськ) та "Сонячний" (с.Гурівка) оздоровлено 3167 дітей, із них 1767 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 1000 дітей із числа багатодітних та малозабезпечених сімей та 400 обдарованих дітей - переможців учнівських предметних олімпіад, інтелектуальних конкурсів, спортивних змагань.

Для покращання роботи з багатодітними сім'ями було прийнято рішення міської ради від 23.07.2008 №2628 "Про затвердження Програми підтримки багатодітних сімей та дітей пільгових категорій у м.Кривому Розі на 2008-2011 роки". З 1 вересня 2008 року здійснюється забезпечення безкоштовним харчуванням дітей 5-11 класів із багатодітних сімей у загальноосвітніх школах міста, на що з міського бюджету було виділено понад 50 тис.грн.

За Програмою реалізації державної та місцевої політики щодо поліпшення становища дітей, молоді, жінок і сімей у місті Кривому Розі у 2008 році профінансовані видатки на рівні 654,4 тис.грн.

У 2009 році на виконання заходів Програми передбачається виділити 620,4 тис.грн.

Основні проблеми та питання, що потребують вирішення у 2009 році:

- недостатній рівень забезпеченості молоді та молодих сімей житлом;
- необхідність реформування шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Основні завдання на 2009 рік:

- забезпечення виконання Указу Президента України "Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді";
- посилення контролю щодо соціально-правової підтримки малозабезпеченої студентської молоді.
- забезпечення оздоровлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей із малозабезпечених сімей та творчо обдарованих дітей та підлітків в комунальних дитячих оздоровчих таборах "Слава" та "Сонячний";
- створення 14 прийомних сімей.

РОЗДІЛ XI**ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА**

У місті реалізується регіональна Програма виходу з екологічної кризи міста, яка затверджена рішенням обласної ради від 31.03.2000 №210-10/XXIII та погоджена рішенням міської ради від 26.01.2000 №338.

На виконання природоохоронних заходів у 2009 році планується освоїти коштів на суму 127,7 млн.грн., у тому числі за рахунок державного бюджету – 15,3 млн.грн., обласного бюджету – 8,7 млн.грн., міського – 33 млн.грн. та інших джерел фінансування – 70,7 млн.грн.

Очікуваними результатами запровадження заходів є забезпечення належного відведення господарських стоків на очисні споруди і очищення їх за основними показниками відповідно до нормативних значень, запобігання забрудненню вод; захист територій від підтоплення; зниження обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря при проведенні масових вибухів на 5 тис. тонн на рік.

Основна проблема, яка потребує вирішення у 2009 році:

– один з найбільших рівнів забруднення навколишнього природного середовища по Україні пов'язаний з тривалою діяльністю підприємств гірничо-металургійного комплексу міста.

Основні завдання на 2009 рік:

- розробка довготривалої регіональної програми поліпшення екологічного стану Кривбасу;
- розширення та реконструкція загальноміських каналізаційних очисних споруд, будівництво та заміна зношених мереж водовідведення;
- проведення робіт щодо ліквідації наслідків підтоплення швидкісного трамвая на території балки Кандибіна;
- будівництво полігонів складування твердих побутових відходів Тернівського району, для Дзержинського та Довгинцівського районів в районі шахти Валявка-Південна (II черга);
- заміна тротилівих вибухових речовин на безтротиліві, зволожена обробка поверхні блоків водним розчином бішофіту, використання неелектричних систем ініціювання та інші природоохоронні заходи.